

Lampy jsou prima

PrimaLuna ProLogue Two

[english version PDF](#)

PrimaLuna dora oměrně malá kartonová krabice, spíš vysoká než široká, která překvapila svou hmotností (nejsem už nejmladší). Když jsem ji vlekl po schodech dolů a pak zase zpátky nahoru, sousedí si myslí, že tahám přepravky s vínem. Což není až tak špatný příměr, protože v určitém smyslu slova tento lampový mrňous vínem je. A rozhodně je to víno s jiskrou, jakostní, a stojí za ochutnání.

Svímy rozměry (je menší než otevřený školní sešit) a bezchybnou povrchovou úpravou (vícervstvy ručně leštěný temně modrý lak, který si na první pohled spletete s černou) si okamžitě získala moje sympatie. Sympatická byla i poznámka, kterou mi k ní poslal distributor: 'Je nová. Nechejte ji chvíli rozehrát.' Všimněte si - nenapsal jej, napsal ji. PrimaLuna je jako dívka. Hýčkejte ji, zamilujte se do ní a ona vás nezklame (no, zrovna takhle to sice dívky obvykle nedělají, ale bylo by to hezké, ne)? Tak jsem ji nechal rozkoukat se a podle rozkazu rozehrát.

Prolog

ProLogue Two je logickým následovníkem modelu One, který, ač nejmenší zástupce rodiny PrimaLuna, nabíral po světě ocenění kde se jen dalo. Nizozemská firma vsadila na účelnost, jednoduchost, pečlivost zhotovení a výběr kvalitních součástek - to všechno v PrimaLuně najdeme. Celkové pojetí je úsporné a bytelně elegantní: šasi je ocelové, opatřené již zmíněným leštěným lakem, který bychom spíše hledali na automobilech kategorie Bentley. Plochu skříňky mají mezi sebou rozděleny na polovic elektroniky a zakrytovaný toroidní transformátor, odpovědný za značnou váhu přístroje (17kg).

Na každý kanál je použita jedna duální trioda 12AX7, zapojená paralelně kvůli většímu zisku, dále řídící 12AU7 a čtyři výkonové pentody KT88. Čínský montážní outsourcing umožnil 'vmáčknout' do ceny i ručně letované spoje (velmi čistá práce) a poctivě příšroubované (nikoli jen nastrčené nebo přilepené) součástky, na kterých se nešetřilo. Patice elektronek jsou keramické, kondenzátory polypropylenové a v roli potenciometru osvědčený Alps. Třešničkou a důkazem, že se na nic nezapomnělo, je logo PrimaLuna na výkonových lampách. O moc lépe to už za ty peníze udelat nelze.

Otočné knoflíky na čelním hliníkovém panelu (můžete jej mít i ve stříbrné) ovládají hlasitost a volbu vstupů - k dispozici jsou 4 linkové RCA, funkčně naprosto vhodné. Zezadu jsou dvě trojice reproduktorových terminálů, které se tváří jako WBT i když to WBT nejsou, což je de facto jedno, jelikož jsou konstrukčně obdobné a připojíte k nim jakkoli zakončený vodič. Svořky slouží pro připojení 4 nebo 8 ohmových soustav, podle toho, jak to nakombinujete. Tady jen malou poznámku: nic nepokazíte, pokud připojíte 8 ohmové soustavy ke 4 ohmovým svorkám nebo naopak. U výrobců, na které je spolehnouti, je uváděná nominální impedance reprosoustav dodržena, nicméně jsou i taci (a řekl bych, že je jich spíš více než méně a patří mezi ně i některé věhlasné highendové značky), kteří si s tím až tak hlavu nelámou a není výjimkou, že soustavy deklarované jako 8 ohmové padají tu a tam až ke 2-3 ohmům. Proto se spíše spolehněte na svoje uši.

I když konstruktéři PrimaLuny nemohli obejít fakt, že elektroniky, a to i ty nejlepší, je potřeba čas od času vyměnit (více jsme o tom psali v recenzi hybridního [Audio Research HD220](#)), patří jim díky za to, že se alespoň snažili odbourat ostatní nepříjemnosti, které jsou s provozem lampových zesilovačů spojené.

Plug & Play

U PrimaLuny ProLogue Two je to takto jednoduché: přiloženým síťovým kabelem ji propojíte do zásuvky, připojíte reprosoustavy a zdroj signálu, stisknete kolečkový přepínač (umístěný na levé bočnici) a po cca 15 vteřinách můžete hrát. Stará se o to jednak funkce označená jako 'Soft Start', která vám rozsvícením zelené diody na čelním panelu oznámí, že je elektronika zesilovače připravena zpracovávat signál, jednak další konstruktéři PrimaLuně do vínu nadmíru šikovnou věcíčku - automatické nastavování biasu.

Nastavení správných hodnot biasu je pro plnohodnotný výkon lampových zesilovačů nezbytné - je to právě bias, který je modulován vstupním signálem a který usměrňováním protékajícího proudu přizpůsobuje napětí výstupu v závislosti na napětí vstupu (alespoň tak to chápu, znalci případnou nepřesnost prominou). Ani seřízením biasu na 'správnou' úroveň nemáme ještě vyhráno - jak známo, lampy jsou značně teplotně závislé (tudíž i jejich optimální pracovní body jsou pro každou teplotu jiné) a navíc, jak již bylo řečeno, stárnou. A tak máme o zkreslení postaráno. PrimaLuna to řeší obvodem Adaptive AutoBias, který *nepřetržitě* monitoruje jak signál na vstupu, tak teplotní podmínky uvnitř zesilovače a automaticky bias přizpůsobuje. Regulace probíhá plynule v rámci nastavených bezpečných limitů a vytváří tak optimální podmínky pro práci elektronek - primárním efektem je nižší míra zkreslení (výrobce udává 0,25% při 1W a <1% při plném výkonu), sekundárním efektem je předcházení limitaci při nenadálých špičkách signálu. Nezanedbatelnou výhodou AutoBiasu je i možnost výměny lamp za jiné, což otevírá prostor k experimentům,

V klidu si poslechnete a dobře koupíte zde ↘

KohutAudio
Košice, SR
tel. +421 905 642 156

distributor v ČR:

Valdemar Navrátil
Navrátil Audio
Havířov
tel. +420 737 821 360

kteřím ovšem přesahují rámec tohoto testu.

Předtím a potom...

PrimaLuna ProLogue Two dorazila ve správnou dobu, takže skvěle zapadla mezi další testované komponenty. Krmení obstarával spolehlivý Pioneer PD-S904 TM a Vincent CD-S5, zesilovačovou konkurenci tvořily přístroje z o něco vyšší cenové kategorie (vyjma lampového T.A.C., o kterém bude řeč později, šlo o integrované zesilovače Accuphase E-210A, co se již nevyrábí a hybridní Copland CSA 29, co se pořád vyrábí, všechno přístroje v rozmezí 60-80 tisíc). Na místě reproduktorů se vystřídal Kudos Cardea C1, Mirage Omni Series 150 a Aurum Cantus Melody M-102, kabeláž poskytl Monster Cable a Vincent.

Ve stejný den co PrimaLuna dorazilo do poštovní schránky výběrové CD *The Best of Sissel* výjimečně hlasově disponované zpěvačky Sissel Kyrkjebø (vydané v Japonsku na labelu Universal/Nichion, UCM-1001), takže pochopitelně šlo do přehrávače jako první. Zesilovač (čerstvě vybalený z krabice) dostal půlhodinku na zahřátí a už to jelo. Pechod z Accuphase E-210 na ProLogue Two byl velkým překvapením. Hrál to hrozně. Muzika neměla štávu, byla uvězněná v reprosoustavách, s omezeným prostorem, nepříjemným taháním za uši ve vypjatých vokálních partech a působila plechově. Prostě to hrálo jako levný Denon (vyjma toho nejlevnějšího, protože ten stojí už tak málo, že se vlastně paradoxně ocitá v senzačním poměru cena/výkon). *Je nová. Nechejte ji rozehrát...* Asi to bude opravdu potřeba. Nechal jsem tedy PrimaLunu cca 50 hodin vařit v odlehle místnosti a věnoval se ostatním komponentům. Potom přišel nedělní večer a PrimaLuna se vrátila do systému, byvše připojena ke Kudos Cardea C1.

Usazený v křesle jsem klapal cosi do počítače a v CD přehrávači se točilo cédečko s kompilací několika hudebních tracků, které se nejen dobře poslouchají, ale navíc jsou slušně nahrané a mám je mnohonásobně naposlouchané. Změna ve zvuku PrimaLuny byla znatelná od prvního okamžiku - *ted'* hrála opravdu muzika. Řekl jsem si, že jak skončím s povinnostmi, hned si na ni posvítím. Stalo se ale něco jiného. Byl jsem právě hodně zabraný do práce, když si přitáhla moji pozornost španělskou kytarou Johna Williama. Vzhledl jsem od poznámek, zaposlouchal se a zkoumavě si prohlížel žhnoucí světla elektronek. Potom jsem vstal, přitáhl křeslo do příhodnějšího poslechového bodu mezi reprosoustavami a zůstal tam dobrých dvacet minut, dlouho poté, co John Williams dohrál a vystřídal ho charismatický chraplák Joe Cockera a bigbit *You Can Leave Your Hat On*. Když se jí nevěnujete, dokáže si PrimaLuna přitáhnout vaši pozornost stejně rafinovaně jako žena a už vás nepustí. Ten večer jsem šel spát hodně pozdě.

První, co jsem udělal bylo, že jsem vrátil do přehrávače zmíněné CD *The Best of Sissel*, u kterého jsem se stále nemohl rozhodnout, jestli je dobré nebo ne. V té době jsem tohle cédečko sjížděl snad podvacáté a pomalu mu přicházel na chuť - ty povedené skladby jsem znal už nazpaměť. Stále jsem měl v paměti, jak si s ním PrimaLuna neporadila při své premiéře. Ted' to bylo ale úplně o něčem jiném. Ostrost a plochá prkenost zmizely, nahrazeny plynulými a hladkými hudebními figurami, které měly ten *správný* timing a drajv, byly prokreslené co do vnitřního detailu i prostorové informace, s přirozeně a nenásilně podaným středovým pásmem, které na svém horním konci zůstávalo znělé aniž by mělo tendenci na sebe upozorňovat. Basy až do sklepa (ne úplně přesně, ale na elektronkový zesilovač nevidané), výšky čisté, bez zrnění, se sladším nádechem. Celé frekvenční spektrum pro moje uši v rovnováze, s mírným důrazem na spodní třetinu, takže je zvuk nasycený a plný, nicméně instrumenty symfonického orchestru jsou dostatečně separované a v dobré vzájemné proporcii. PrimaLuna je z té skupiny přístrojů, které upřednostňují celek před detailem - ProLogue Two není hudebním mikroskopem, je málo "technická" - nezapomeňme, že je to žena! - a svět hudby tudíž vykresluje spíše emocionálně. Ne však tak, jak se automaticky od lampového zesilovače s jeho zkresleními očekává - na to je až příliš povedená. Popravdě řečeno, při přehazování mezi tranzistorovým Accuphase E-210A a PrimaLunou ProLogue Two nebyl žádný *podstatný* rozdíl. A to na Kudos Cardea C1, které rozhodně nemají tendenci něco maskovat. On totiž i Accuphase nehraje "technicky" a zcela po svém zvuk zušlechťuje a zjemňuje - od nejnižších modelů po nejvyšší. Jako vždy je to jen o preferencích posluchače, jestli mu takový zvuk vyhovuje.

Porovnání

Sehnat pro Prima Lunu vyrovnaného soupeře nebylo vůbec jednoduché. Za prvé, skoro žádný elektronkový zesilovač v této kategorii není osazen tak kvalitními součástkami. Za druhé, delegové vlastně kvalitativně kompromisních lamp obtížné. Nakonec s za cenu, která se b

T.A.C. V60 (Tube A první pohled vypadá jako milovník elektron jako kdyby odrážel podobná, osazená automatiku biasu.

práce a už na fetišismus -né logo, které PrimaLuně hodně najdeme (2x60W).

Takže tu máme dva obstarával CD přehrávač a Aurum Cantus Melody M-102. Uba soupeři mezi prakticky srovnatelně - oba měli už nahráno několik desítek hodin (T.A.C. o něco méně) a oba byli před kritickým poslechem důkladně prohráni a rozehráni.

I když byly zvukové rozdíly patrné hned po pár vteřinách, nebyly nijak velké a chvíli trvalo, než se nám je podařilo definovat. V souhrnu asi takto: Prima Luna jde níž, a to znatelně. Na elektronkový zesilovač je to neobvyklý výkon. Dává jí to basový fundament, který by jí mohl závidět leckterý tranzistorový silič. Bas je důrazný, má tělo i váhu, je slyšet a tvrdí muziku. Je ale také malounko rozvolněný, lehce máznutý. T.A.C. působilo lehčím dojmem, basová složka nebyla z hlediska poměrného zastoupení sto procentní, ale ty basy, které zahrálo, byly o něco kontrolovanější a artikulovanější. Na výškách a středech zahrály oba zesilovače podobně, přičemž T.A.C. se mi více líbilo na hlasech, které byly plastičtější a prokreslenější, Prima Luna zase excelovala v akustických kytarách, kde byl díky většímu důrazu na spodek krásně slyšet prst

rozeznávající strunu (i.T.A.C. se soustředilo více na strunu samotnou). Hlavní rozdíl mezi oběma zesilovači byl způsob, s jakým nakládali s tranzientními a prostorovými informacemi. T.A.C. přesněji vykreslilo ostrou náběžnou hranu signálu, který potom nechal dozít včetně odrazů od nahrávacího prostoru a pokud onen prostor poskytl i nějaké pikantnosti navíc (ruchy v obecnstvu, dozvuky chrámového sálu, nádechy muzikantů a podobně), tak je pustilo do reprosoustav. Prima Luna na to šla jinak: náběžnou hranu tranzientu jakoby lehce zakulatila (prostě to důrazné drknutí na začátku změkčila), základní tón nechala znít o fous déle než T.A.C. takže byl jakoby delší, a malinko ořezala dozvuky a odrazy. V důsledku tak zněla méně vzdušně a poskytovala o něco méně informací, které ale zase byly na oplátku vymalovány proti temnějšímu a klidnějšímu pozadí (což souvisí s výše uvedeným) a se solidnějším basovým základem.

Za takových podmínek není možné určit vítěze a kdybych si měl vybrat, nejspíš bych to neudělal a poohlédl se po třetím zesilovači, který by kombinoval výhody obou. Potíž je v tom, že za takový zesilovač bude muset člověk zaplatit zhruba tolik, kolik za Prima Lunu a T.A.C. dohromady. Tak už to prostě v highendu (a oba přístroje do této kategorie už zvukově patří) chodí. Pak je nejspíš lepší řešení si koupit oba a podle momentální nálady používat jeden nebo druhý. Nebo se z nich pokusit vzájemným křížením vyrazit nějaké miminko.

Epilog...

Prima Luna ProLogue Two je povedený zesilovač, který elegantním způsobem obchází problémy spojené s elektronikami a nezanedbává na zvuku nijak významnou signaturu. Proto pozor - nejsem si úplně jistý, jestli jej doporučit milovníkům typicky 'lampového' zvuku (myslím tím typicky lampového zvuku v této cenové kategorii). Pravděpodobně by byli zklamáni. Prima Luna je totiž mnohem upřímnější - nezkresluje a hraje spíše jako povedený tranzistorový zesilovač obdarovaný sladším a neunavujícím zvukem. Nevím, jestli je v hlušině své kategorie diamantem, ale s přihlédnutím k temně modrému laku minimálně safírem zcela jistě. Výkon 2x40W je víc než dostatečný, provedení na jedničku, zvuk víc než odpovídající cenové kategorii. Abych pravdu řekl, vzhledem k těm 45 tisícům, co stojí, mě nenapadá jediný důvod, proč do něj neinvestovat...

Poznámka distributora (Marek Kohut, Kohut Audio): Elektrónky použité v tomto zosilňovači sú všetky čínskej výroby tzn. to najlacnejšie. Aj keď v prípade KT88 ide o obnovenú výrobu legendárnej KT88 z dielne Genalexu. Ovsťem ani táto voľba nie je náhodná a sú tam osadzované podľa slov samotného Hermana Van Den Dungena hlavne kvôli časom preverenej spoľahlivosti. Osadením trebárs kvalitnými ruskými ElectroHarmonix 12AU7 a 12AX7 by sa zvuk zosilňovača opäť posunul. Toto experimentovanie však prenechávame samotným užívateľom...

(C) 2009 Všechný textový obsah je vlastnictvím audiodrom.cz. Jakákoli duplikace, citace nebo jiné použití je

[\[titulní stránka\]](#) | [\[recenze a komponenty\]](#) | [\[mapa\]](#)